

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

FACULTATEA DE ARTE ȘI DESIGN

I.O.S.U.D.

Rezumat - Teză de doctorat

Transpunerea efectelor emoționale din cotidian în pictură

Coordonator științific: prof. univ. dr. habil. Andoni Dacian

Student - doctorand: Popescu Oana Maria

Timișoara

Anul

2023

CUPRINS

Introducere	1
Cap I	
Conștiința retrospectivității emoționale supusă filtrului istoric	
1.1. Portretul emoțional	5
1.2. Forma expresiei și simbolul	20
1.3. Artă versus emoție	33
1.4. Arta privită ca destin – analiza imaginarului versus realitate	43
Reflecții asupra conținutului capitolului I	49
Cap II	
Libertatea de exprimare a emoției și destinul transpunerii imaginarului	
2.1. Introspecție asupra originii emoțiilor	51
2.2. Percepția realității și rațiunea empatică	58
2.3. Relația care se naște între empatia umană și capacitățile noastre de a crea	72
2.4. Experimentul arhivării emoționale	81
Reflecții asupra conținutului capitolului II	110
Cap III	
Expansiunea emoțională – o reflexie a cotidianului transpus în imagine	
3.1. Pictura – oglinda eului creator	112
3.2. Dinspre gând spre idee	114
3.3. Oglindirea experienței eului	174
3.4. Pictura în căutarea de sine: de la gând la obiect	206
3.5. Ansamblul final de lucrări	214
Reflecții asupra conținutului capitolului III	229
Concluzii	230
Bibliografie	
Anexe	

Rezumat

Prezenta lucrare își propune să exemplifice modul în care emoția, ca element nelipsit al existenței umane devine un factor de studiu fascinant a cărui influență este observată prin prisma experimentului artistic. Studiul emoției ca element determinant care poate conduce la perturbarea sau facilitarea unei conduite artistice reprezintă un punct de plecare prin prisma căruia se clădesc conținuturile proiectului propus.

Acest proiect reprezintă un studiu realizat prin utilizarea unor multitudini de elemente de interes aprofundate de-a lungul timpului care au ca scop obținerea unei clarități imagistice, asupra capacităților emoțiilor de a fi proiectate prin filtrul celor 2 sfere ale minții umane, conștient și subconștient. Studiul efectelor emoțiilor asupra capacităților artistului de a crea o viziune a întregului său univers se concretizează sub forma unor experimente care se pretează a fi realizate pe parcursul a 3 ani de studiu, urmând a avea o finalitate transpusă în limbajul picturii, fotografiei și a sculpturii, care prin împletire, vor conduce spre definirea formei unui autoportret complex și complet al creatorului. Proiectul privește o analiză amănunțită a fiecărui element-simbol și corelația acestuia cu o emoție care deservește ca bază pentru transpunerea picturală a unui complex emoțional supus filtrului personal. Atribuirea semnificațiilor diverse asupra simbolurilor pe care le folosesc conduc spre o împletire a frânturilor care compun o imagine a întregului univers interior. Întregul proces va cuprinde diferite tehnici de redare a elementelor emoționale atât prin prisma clasicului obiect pictural, realizat în tehnica picturii de ulei pe pânza cât și prin forme hibride care conțin obiecte compuse, realizate din materii diverse.

Capacitatea emoțiilor de a altera un gest artistic sau de a influența o anumită manieră creatoare, reprezintă un proces de căutare continuu a simbolurilor în cotidian. Am dorit o profundare a înțeleșurilor conținute de acestea și o expunere a modului în care izolarea sau alăturarea acestora creează o imagine a unui univers al emoțiilor. Simbolul ca element al creației reprezintă un punct de plecare prim, pe care cu mare ardoare am

dorit să îl definesc ca element component și care are o mare însemnătate pentru parcursul creației artistice propuse. Afinitatea pentru studiul simbolurilor își are izvorul în copilărie, când descopeream cu mare curiozitate prin prisma poveștile bunicilor diferitele semnificații ale simbolurilor care apar cu o prezență atât de pregnantă în viața noastră de zi cu zi alături de elemente descoperite în vis sau elemente care definesc hazardul. Această curiozitate s-a amplificat de-a lungul timpului prin studiul diferitelor simboluri care apar menționate în superstițiile diverselor zone rurale, astfel luând naștere o preocupare aparte pentru elementul simbolic, în urma unei aprofundări complexe a proiectului de disertație intitulat *persomnium*. Proiectul propus întrunește toate preocupările studiate pe parcurs și are ca scop obținerea unei clarități asupra studiului impactului emoției care se împletește cu simbolul, portretul și hazardul. Rezultatul final se naște prin prisma surprinderii instantaneelor fotografice, alături de schițe și prelucrarea acestora și formează un epilog vizual care conține o frântură a imaginii retrospecției încheată în imaginea prezentului.

Prin parcurgerea vieții cotidiene, mai precis în tipurile prezente suntem înconjurați în desfășurarea vieții de zi cu zi de emoție regăsită sub diferite forme și intensități. Lucrarea propusă reprezintă deci o împletire a analizei emoționale și a efectelor rezultate în urma expunerii personale la diferiți stimuli externi și interni. Prin analiza fiecărui element care compune sfera emoțională și corelația acestuia cu unul dintre elementele-simbol propuse, se va concretiza o imagine de ansamblu, un autoportret format prin experimentarea și expunerea autorului la efectele fiecărei emoții, dobândind forma unui experiment stilistic și compozițional. Importanța experimentării în cadrul proiectului cuprinde scopul final al unei bune deslușiri ale lumii lăuntrice a autorului și a elementelor care se regăsesc în componența acesteia, precum și modul de percepție a realității imediate și felul de transpunere a rezultatelor acesteia.

Credința personală asupra viabilității teoriei prin care se urmărește efectul emoțional asupra propagării artei în lumea fizică pornește din punctul în care a apărut necesitatea explicației formei artelor

și a cromaticii care se desprinde ca un element distinctiv al fiecărei emoții sau serii de emoții pe care le întâlnesc în viața de zi cu zi. Transpunerea picturală a emoțiilor care sunt personificate prin prisma suprafețelor care înfățișează simboluri arhaice sau prin simpla transpunere a anumitor texturi banale conduce spre definirea vizuală a relației care se naște între simbolul însuflețit și imaginea finală. Prospețimea elementelor transpuse împreună cu elementul hazardului al ideilor suprarealiste se împletesc pentru a defini o formă a întregului univers interior al artistului. Asemenea elementelor viselor, care au făcut obiectul unui studiu anterior realizat pe parcursul a doi ani de studiu, acestea își continuă viabilitatea și în cadrul acestui proiect, sub forma unor factori care aparțin lumii subconștientului dar care prin puterea elementului emoțional coabitează în lumea conștientă, prezentă și vie, formând astfel o punte între vis și real, între suprareal și fizic.

Actualitatea temei este pregnantă, deși studiile psihologice au reprezentat un subiect de fascinație pentru om încă din vechime, timpurile actuale pun o deosebită presiune asupra stărilor emoționale conștiente și inconștiente. Astfel identificarea și immortalizarea fiecărei stări prin artă poate fi considerată o formă de diagnosticare și terapie pentru o bună înțelegere a funcționării minții umane și a modului acesteia de a răspunde la diferiți stimuli. Necesitatea umană spre cunoașterea lăuntricului care trăiește în fiecare dintre noi, duce la o eternă căutare a simbolului, în toate formele sale, regăsite atât prin vizual cât și prin simțire, implicit prin emoție. Fascinația pentru cunoaștere atât a sinelui cât și a lumii înconjurătoare întrunește în cadrul acestui proiect oportunitatea de citire a structurii emoționale și a modului de reprezentare a formei plastice a fiecărei emoții dintre cele 10 studiate.

Astfel lucrarea propusă va întruni o complexitate emoțională a autorului ca efect al unui lung proces de documentație prin realizarea diferitelor schițe care vor forma câte o lucrare aferentă diferitelor stări emoționale umane. Pregnanța dialogului care se naște între privitor și lumea interioară a artistului transpusă pe pânză sub forma picturală sau sub forma unui obiect palpabil prezintă un subiect fascinant de studiu, deslușind astfel o lume interioară a emoției vizuale care trăiește lăuntric

în interiorul fiecărui om. În final, elementul meu de autenticitate, secunda pe care doresc să o immortalizez se regăsește într-o lungă documentare vizuală a simbolurilor întâlnite în cotidian, compuse și deslușite în diferite compoziții sub influență emoțională diversă. Doresc să demonstrez modul în care puterea stărilor emoționale poate afecta capacitatea de creație ca formă, estetică și cromatică, alături de studiul modului de propagare a mesajului stilistic în momentul întâlnirii privitorului cu obiectul artistic.

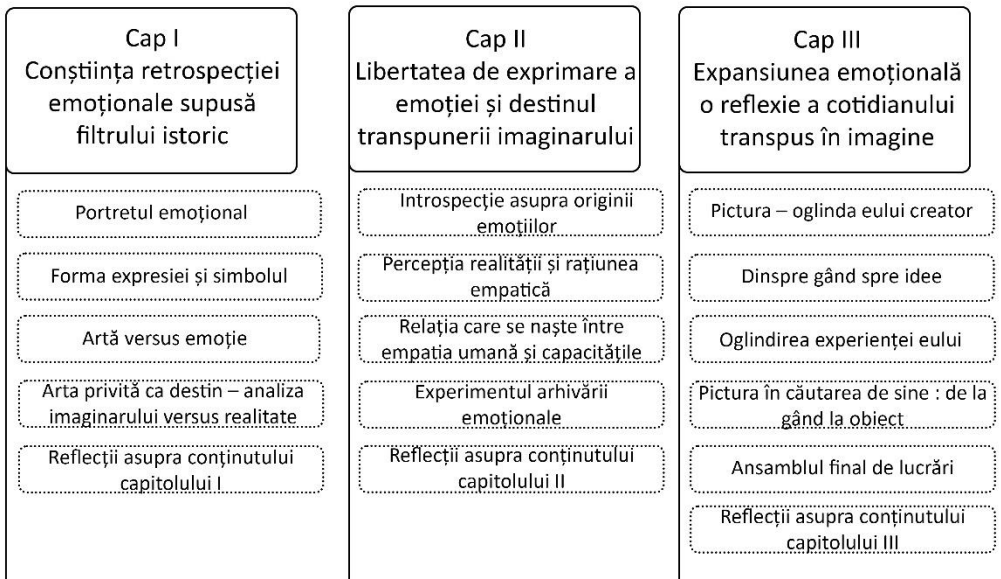
Prezenta lucrare este structurată în 3 mari capitole:

Cap I - Conștiința retrospecției emoționale supusă filtrului istoric

Cap II - Libertatea de exprimare a emoției și destinul transpunerii imaginarului

Cap III - Expansiunea emoțională – o reflexie a cotidianului transpus în imagine

Fiecare capitol conține o serie de subcapitole dispuse astfel :



Capitolul I

Elementele studiate pe parcursul acestui capitol conferă o notă de claritate asupra studiului portretului în artă precum și o expunere a modului în care emoția poate fi transmisă prin prisma diferitelor creații ale artiștilor actuali, încheind cu o dezbatere asupra imaginarului versus realitate. Prin prisma primului subcapitol pot fi identificate elemente distinctive ale portretului istoric precum și explicații comparative între diferiți pictori aparținând istoriei artelor. Capacitatea de redare a elementelor care compun portretul împreună cu folosirea diferitelor tehnici de reprezentare a acestuia fascinează. Studiul asupra lucrărilor propuse deservește ca un studiu comparat prin prisma cărui pot fi identificate diferite emoții transpuse pe suprafața picturală. În cel de-al doilea subcapitol pot fi identificate elemente care au menirea formării unui studiu asupra artiștilor de referință prin prisma căror creații pot fi traduse o serie de emoții. Aprofundarea conținutului prezent, aduce referințe ale unor artiști mai apropiați de timpul actual al studiului, a căror creații consider că formează o punte de legătură cu conceptul prezentat. Prin expunerea conținuturilor celui de-al treilea subcapitol am dorit să confer un studiu comparat asupra unui artist pe care îl admir precum și o definiție a artei prin utilizarea a 3 principii supuse studiului. Vorbind despre context am dorit o încadrare a studiului în contextul istoriei artei pornind dinspre perioada Romantismului – până la finele Suprarealismului, urmând un studiu asupra modului de propagare a ideilor dinspre interior spre exterior. Referitor la interdisciplinaritate am dorit o analogie între psihologia clasică, psihologia artei și conexiunea dintre acestea. Asupra spațiului interactiv am dorit o dezbatere importanței expunerii în spațiul public – preponderent sub forma unui vernisaj.

În concluzie, prin lecturarea acestor 3 subcapitole care construiesc conținuturile capitolului I, pot fi descoperite informații despre transpunerea emoției prin prisma portretului, o incursiune într-un studiu comparativ ai diferiților artiști de referință pentru tema propusă precum și un studiu final al căror conținuturi propun referințe către interdisciplinar și efectul social.

Capitolul II

Conținuturile capitolului 2 întrunesc informații despre introspecția originii emoțiilor, percepția realității și rațiunea empatică, relația care se naște între empatia umană și capacitățile noastre de a crea și experimentul arhivării emoțiilor.

Prin prisma studiului primului subcapitol pot fi identificate informații referitoare la originile emoției, modul în care aceasta se naște precum și informații referitoare la elementele care conduc spre identificarea acesteia și a rezultatelor emoției. Prin studiului celui de-al doilea subcapitol se regăsesc informații despre modul de percepție a realității, a identificării elementelor cotidiene, a surprinderii elementului-simbol și al nașterii unui răspuns emoțional precum și informații care definesc noțiunea care privește rațiunea empatică, ce reprezintă aceasta și modul în care ea devine un element care perturbă sau nu decizia în cadrul creației. De asemenea conținuturile subcapitolului 2 conferă trimiteri către texte ale maeștrilor care au studiat complexitatea emoției atât prin prisma filosofică, cât și prin studiul său clinic. Prin lecturarea celui de-al treilea subcapitol pot fi regăsite informații referitoare la relația care se naște între empatia umană și capacitățile noastre de a crea, este realizat practic un studiu asupra factorului empatic asupra capacităților empatiei de a deveni un element facilitator sau perturbator al creației, fiind de asemenea menționați factori care conduc la formarea unui anumit tip de răspuns emoțional. Prin prisma celui de-al patrulea subcapitol și cel final, este prezentată o propunere a unui experiment a cărui rezultate au scopul de a conferi o formă asupra fiecărei dintre cele 10 emoții studiate, precum și informații despre elementele care au capacitatea de a invoca nașterea unui răspuns emoțional.

În concluzie, conținuturile capitolului 2 tratează subiecte referitoare la studiul psihologic care urmărește traseul artistic, oferind claritate asupra noțiunilor care stau la baza acestui proiect precum și identificarea unei forme distincte a emoției.

Capitolul III

Conținuturile capitolului 3 întrunesc un studiu asupra celor 4 subcapitole, *Pictura oglinda eului creator*, *Dinspre gând spre idee*, *Oglindirea experienței eului*, *Ansamblul final de lucrări*.

Prin prisma studiului primului subcapitol pot fi identificate informații referitoare la oglindirea eului în creația proprie, expunerea propriei persoane prin transpunerea emoției pe suprafața picturală. În cadrul celui de-al doilea subcapitol se regăsesc informații despre modul de realizarea a schițelor care reprezintă suportul elementelor picturale și sculpturale care compun întregimea proiectului propus. De asemenea sunt regăsite forme ale schițelor care au fost realizate în tehnici diferite, secționate și explicate atât din punct de vedere compozițional cât și prin prisma explicațiilor asupra simbolurilor conținute în fiecare dintre acestea. Subcapitolul 3 expune rezultatele cercetării fotografice care conține o bogată arhivă a fotografiilor realizate pe parcursul a 3 ani de studiu, a căror menire a fost aceea de a reprezenta un martor al emoției. De asemenea în cadrul acestui experiment al arhivării fotografice au fost definite elementele clare care contribuie la nașterea unor emoții formând astfel o secție distinctă care întrunește forma elementelor aferente identificării fiecărei dintre cele 10 emoții. În final, ultimul subcapitol privește dispunerea în spațiul expozițional al seriei de lucrări realizate pe parcursul celor 3 ani de studiu, precum și expunerea unui experiment al dialogului realizat în timpul vernisajelor, al căror rezultate expun capacitățile unui obiect care conține un element-simbol de a transmite o serie de emoții distincte.

În concluzie, informațiile regăsite prin parcurgerea capitolului 3 întrunesc conținuturile conceptului artistic propus și prezintă imagini documentare ale întregului proces care a stat la baza realizării acestui proiect. Capitolul final prezintă o viziune deschisă asupra întregului demers artistic și al finalității acestuia.

Concluzii finale asupra conținuturilor celor 3 capitole

Concluziile finale privesc conținuturile celor 3 capitole care formează subiectul tezei de doctorat prezente. Pe parcursul acestora sunt regăsite diferite studii și experimente ale căror finalități conferă o bogăție a informațiilor. Înțelegerea complexității emoțiilor și a efectelor care survin ca efect al întâlnirii acestora prin parcurgerea vieții cotidiene reprezintă un element fascinant supus studiului perpetuat pe parcursul celor 3 ani de cercetare. Analiza emoțională a complexității actului artistic creează o claritate asupra predispoziției de a identifica anumite simboluri în detrimentul altor elemente, de a descifra modul în care se naște o conexiune cognitivă și emoțională care privește unificarea sensibilității interioare prin experimentarea vieții cotidiene, cu multitudinea de elemente conținute de aceasta. Experimentul documentării și implicit al arhivării rezultatelor stimulilor emoționali care privesc elementele procesului de creație folosite de autor vor expune conexiunea care se naște între elementul de limbaj plastic și legătura conexă cu o anumită formă compozițională și estetică. Structurarea conținutului pe o întindere de 3 capitole urmărește o delimitare clară și logică a componentelor studiate pentru a defini întregimea elementelor care compun finalitatea proiectului propus.

Primul capitol expune elemente distinctive ale portretului istoric precum și explicații comparative realizate prin studiul diferiților pictori aparținând istoriei artelor, studiul asupra abilității de a recrea și conserva elementele care alcătuiesc bogăția unui portret, utilizarea diferitelor tehnici pentru a-l reprezenta precum și identificarea elementului emoțional prezent în fiecare lucrare. Elemente precum context, interdisciplinaritate și spațiu interactiv conferă claritate proiectului propus prin explicația relației care se naște între aceste elemente și conceptul propus. Primul capitol conține astfel informații despre transpunerea emoției prin prisma portretului, o incursiune într-un studiu comparativ ai diferiților artiști de referință pentru tema propusă precum și un studiu final al căror conținuturi propun referințe către interdisciplinar și efectul social.

Elementele studiate pe parcursul subcapitolelor aferente capitolului 2 înglobează informații despre introspecția originii emoțiilor, percepția realității și rațiunea empatică, relația care se naște între empatia umană și capacitățile noastre de a crea și experimentul arhivării emoțiilor. Prin prisma elementelor expuse în primul subcapitol pot fi identificate informații referitoare la originile emoției, modul în care aceasta se naște și elementele care conduc spre identificarea acesteia și a rezultatelor emoției. Percepția realității și procesul identificării elementelor cotidiene, a surprinderii elementului-simbol și al nașterii unui răspuns emoțional conferă o notă de claritate asupra proceselor care au luat naștere prin prisma studiului emoțiilor și a rezultatelor acestora. Capitolul 3 tratează astfel subiecte referitoare la studiul psihologic care urmărește traseul artistic, oferind claritate asupra noțiunilor care stau la baza acestui proiect precum și identificarea unei forme distincte a fiecărei dintre cele 10 emoții studiate.

Elementele studiate pe parcursul subcapitolelor aferente capitolului 3 cuprind o oglindire a întregului demers artistic care a stat la baza realizării elementelor picturale precum și a obiectelor și instalațiilor prezentate. Imortalizarea întregului parcurs artistic pornind de la faza incipientă a schițării ideilor până la realizarea tehnică și explicațiile aferente fiecărei lucrări conferă o notă de claritate asupra emoțiilor însuflețite prin prisma obiectelor sau tablourilor realizate. Capitolul 3 urmărește astfel o serie de explicațiile complexe ale conceptului propus și expune imagini clare ale întregului demers artistic și al finalității acestuia.

Scopul final al lucrării este acela de a identifica, conserva și expune diferitele forme ale emoției ca element al procesului artistic. Complexitatea lucrării reprezintă o cale de cunoaștere a eului creator, a trăirilor și sentimentelor personale transpuse pe pânză în culori de ulei, prin realizarea obiectelor artistice sau instalații pentru a fi descoperite și înțelese de privitor.